

ВІДДІЛ ЗОВНІШНІХ ЦЕРКОВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
Московського Патріархату

Митрополит Іларіон: пандемія не повинна використовуватися для отримання вигоди

5 червня 2021 року в передачі «Церква і світ», що виходить на каналі «Росія 24» по суботах і неділях, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон відповів на запитання ведучої Катерини Грачової.

К. Грачова: Доброго дня! Час програми «Церква і світ» на телеканалі «Росія 24». Ми задаємо питання голові Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополиту Волоколамському Іларіону. Вітаю Вас, Владико!

Митрополит Іларіон: Доброго дня, Катерино! Доброго дня, дорогі брати і сестри!

К. Грачова: Я вітаю Вас з Санкт-Петербурга. У північній столиці в ці дні проходить Міжнародний економічний форум, нас розділяють 600 кілометрів. Здавалося б, до чого тут Церква і економіка? Але це тільки з назви може здатися, що ПМЕФ - це виключно про економіку. Звичайно, ні. Це і про соціальну функцію бізнесу, і про медицину в умовах пандемії, і, звичайно, про світову політику. З

неї я і хочу почати. Примітно, як мені здається, що в цьому році найчисленніша делегація на ПМЕФ - делегація США. Перший віце-прем'єр Андрій Белоусов так це прокоментував: «Мені здається, що чим жорсткіше риторика і крутіше санкції, тим більше народу приїжджає подивитися, мабуть, як тут справляються». Може бути, у випадку з США справа в іншому: просто політика і бізнес йдуть різними шляхами. Як Вам здається?

Митрополит Іларіон: Бізнес і політика не можуть йти різними шляхами, вони занадто тісно взаємопов'язані. Це можна побачити по тому, як підскакують або падають індекси на біржах після висловлювання того чи іншого політика. Вся кампанія, яка проводилася навколо будівництва «Північного потоку», теж показує, наскільки тісно переплетені бізнес і політика. Більш того, я хотів би сказати, що досить тісно переплетені і політика з релігією. Ми це спостерігаємо через ті міжнародні події, які відбуваються в релігійній і церковній сфері. Ми добре пам'ятаємо, як під впливом американської адміністрації розкольників структура в Україні була легалізована. Ми спостерігаємо, як Америка усіма силами підтримує цю розкольників структуру. Нещодавно Держсекретар США відвідував Україну і зустрівся тільки з лідером українських розкольників. Він не зустрічався ні з главою канонічної Православної Церкви, ні з представниками інших релігійних конфесій - тільки з розкольників лідером, тому що ця так звана «церква» є креатурою Сполучених Штатів Америки і спрямована на те, щоб вбити клин між російським і українським народами вже не тільки в політичному, але також і в релігійному відношенні.

Будемо сподіватися, що рішення, які будуть прийматися на економічному форумі, послужать в цілому оздоровленню економічної обстановки, особливо напередодні такого очікуваного саміту президентів Росії і США.

К. Грачова: Журналісти з нетерпінням, звичайно, чекають на ці переговори. Зі ЗМІ на всіх континентах знають про складні стосунки Москви і Вашингтона навіть ті, хто політикою не цікавиться. Чого Ви чекаєте від цієї зустрічі? Де у Росії і США ще залишилися точки дотику?

Митрополит Іларіон: У нас набагато більше точок дотику, ніж може здатися на перший погляд. Досить згадати про те, що ми - сусіди. Нас відділяють лише чотири кілометри Берингової протоки - відстань, яке одна смілива російська жінка подолала вплав. Я не так давно перечитував книгу

митрополита Климента про Православ'я на Алясці. Звичайно, вражає, скільки праці вклали наші російські місіонери в проповідь серед місцевого населення. Понад сто років діяла російська духовна місія на Алясці і принесла багато добрих плодів.

Нас об'єднує багато що. У нас загальна християнська культура, спільна християнська спадщина. Але, напевно, найголовніше, про що слід сказати в нинішній ситуації - це що Росія і США як дві великі держави, яких часто називають наддержавами, несуть пряму відповідальність за збереження миру в усьому світі. Той тендітний баланс, який зараз досягнутий, тримається, перш за все, на добрих взаєминах між кількома великими гравцями - це США, Росія, Китай і ряд інших країн. Якщо ці баланси будуть зберігатися, якщо країни зможуть дотримуватися своїх інтересів, але при цьому не руйнувати мир у всьому світі, то це, напевно, найголовніше, чого можна буде досягти і на майбутній зустрічі двох президентів, і на наступних переговорах, які, звичайно, будуть проходити і на вищому рівні, і на інших рівнях.

К. Грачова: А ще в цьому році на форумі в Санкт-Петербурзі представлена якась рекордна кількість фармацевтичних компаній. Дуже багато сесій присвячено саме медицині і фармацевтиці. За минулий рік пандемії список Forbes поповнився дев'ятьма новими доларовими мільярдерами. На Ваш погляд, Владико, ця новина зі знаком плюс або зі знаком мінус?

Митрополит Іларіон: Я вже висловлював в нашій передачі свою приватну думку, підкреслюю, що це саме моя приватна думка, а не позиція Руської Православної Церкви, що вірус, який вразив зараз весь світ, має штучне походження. Я не вірусолог, тому це не більше ніж здогадка, але її багато хто поділяє. Більш того, багато зараз говорять про те, що вірус - це новий вид біологічної зброї. За допомогою цієї зброї, як ми бачимо зараз, можна дуже легко обвалити економіки різних країн, скоротити їх народонаселення, змінити в гіршу сторону демографічні тренди. Одним словом, це зброя, використання якої в майбутньому тими чи іншими країнами для досягнення своїх інтересів і нанесення шкоди іншим країнам ми виключити не можемо.

Крім того, це перетворюється ще й на потужну зброю тих людей, які хочуть нажитися на чужому горі. Ми сьогодні бачимо, як збагачуються не просто фармацевтичні компанії, а окремі особи, які використовують цю ситуацію, щоб на ній нажитися. Так було завжди в історії людства: коли людей осягала біда, знаходилися ті, які з цієї біди одержували прибутки. Не випадково зараз йдеться про те, що доходів, отриманих цими кількома людьми, вистачило б на те, щоб вакцинувати населення

великих країн, наприклад, Індії.

Мені здається, дуже важливим завданням для всієї світової спільноти на найближчі роки є вироблення механізмів, які дозволили б мінімізувати ризики від подібного роду вірусів.

По-перше, біологічна зброя має бути заборонена, має бути розроблений механізм, який дозволить виявляти винних у появі і поширенні такого роду зброї.

По-друге, повинна бути створена система міжнародної солідарності, яка виключала б можливість використання вакцин в якості інструменту тиску на ті чи інші країни, або інструменту маргіналізації тих чи інших країн. Ми це зараз теж спостерігаємо. Ми бачимо, як, наприклад, російські вакцини, які довели свою ефективність, у багатьох країнах світу вже прийняті і активно використовуються, а в деяких країнах (наприклад, в Євросоюзі) до цього часу не отримали дозвіл на використання. Це очевидно пов'язано з політичною кон'юктурою. Тут не може бути іншої відповіді на питання, чому це відбувається. Я думаю, що подібного роду інциденти повинні бути виключені і необхідне створення механізму, який виключав би їх в майбутньому.

Нарешті, по-третє: вакцини не повинні бути предметом збагачення для людей, які не тільки їх розробляють, а й вживають заходів для того, щоб інші вакцини не отримали доступу до людей. Якщо відбувається біда подібна до тієї, що трапилася зараз з усім світом, треба щоб всі країни проявляли солідарність одна з одною. Повинен бути розроблений механізм, який дозволяв би країнам діяти саме солідарно, а не на шкоду іншій країні, наживаючись на чужій біді. Думаю, що і релігійні лідери могли б внести свою лепту в дискусію з цього питання.

К. Грачова: Владико, в Москві в ці дні проходив пленум Міжсоборної присутності Церкви. Ви напередодні цього пленуму мені говорили, що він дуже важливий, там буде прийнято цілу низку ключових документів, які мають відношення не тільки до Церкви, а й стосуються кожного. Які з рішень цього пленуму Ви б виділили? Про що саме йдеться?

Митрополит Іларіон: Міжсоборна присутність - це церковно-громадський форум, в якому на рівних беруть участь архієреї, священники, ченці та миряни. В цілому це близько 200 чоловік, кожен з яких має один голос.

Міжсоборна присутність створена для того, щоб готувати документи до Архієрейських Соборів. Проведений пленум пропрацював кілька документів, які будуть представлені на Архієрейському Соборі. Це все ще проекти, про них не можна говорити як про вже ухвалені документи. Після того, як вони будуть розглянуті на Архієрейському Соборі, в них, можливо, буде внесена якась правка, вони будуть затверджені Архієрейським Собором і тоді отримають остаточний, офіційний статус.

Серед документів, які обговорювалися на минулому пленумі, по-перше, документ про цінність людського життя з моменту зачаття, який розроблявся в Комісії з богослов'я і богословської освіти. Він продовжує дискусію, яка була піднята в «Основах соціальної концепції Руської Православної Церкви», і спрямований на захист людського життя з моменту зачаття. Ми в цьому документі говоримо про те, що життя має цінність не тільки тоді, коли людина з'явилася на світ, але і до її появи; що не тільки народжені немовлята потребують правового захисту, але і ті, які ще знаходяться в утробі матері.

Також на пленумі було розглянуто проект документа про благословення воїнів на ратний подвиг. Цей документ виріс з дискусії всередині Церкви про те, чи можливо або неможливо освячення військової зброї. Наприклад, чи може священник прийти на який-небудь ядерний об'єкт і освятити атомну бомбу. Питання подібного роду ставилися усередині Церкви і цей документ намагається на них відповісти. Його основний посил: ми не освячуємо зброю масового ураження і не освячуємо зброю як засіб вбивства людей, але Церква благословляє воїнів на ратний подвиг, благословляє разом з тією зброєю, яку вони носять. Не випадково ми навіть на іконах бачимо мучеників-воїнів, представлених зі зброєю, наприклад, Георгій Побідоносець зі списом або деякі благовірні князі з мечем.

Ще одне питання, розглянуте на пленумі Міжсоборної присутності, - це документ про те, які професії сумісні, а які несумісні зі священничим служінням. Ми знаємо, що в Росії більшість

священиків отримують платню від приходу і не працюють на світській роботі. Але в країнах далекого зарубіжжя, в тому числі і там, де мені, наприклад, довелося нести пастирське служіння - в Австрії, Угорщині, Великобританії, Бельгії - багато наших священиків змушені працювати на світській роботі. Цей документ намагається визначити, який рід світської діяльності сумісний зі служінням священика, а який несумісний.

К. Грачова: Велике спасибі, Владико, що прокоментували ці новини.

У другій частині передачі митрополит Іларіон відповів на запитання телеглядачів, що надійшли на сайт програми «Церква і світ».

Питання: Вельмишановний Владико, дуже часто люди, що знаходилися на краю загибелі, неважливо від чого (хвороба, катастрофа літака, землетрус, цунамі і т.д.) і були врятовані якимось дивом, кажуть: «Мене Бог врятував». Але хіба серед десятків мільйонів загиблих на війні не було більш гідних, що не були врятовані? Хіба загублені радянською владою священики не були більш гідні порятунку? Поясніть, будь ласка, як розуміти таку ситуацію.

Митрополит Іларіон: По-перше, слово «спасіння» в християнському контексті вживається насамперед по відношенню до спасіння душі, а не до порятунку тіла. Коли ми говоримо, що Христос - наш Спаситель, що Він нас спас і відкупив, то ми говоримо про порятунок, який стосується нашої душі. Дуже багато людей загинули і саме через цю загибель, наприклад, через мученицьку смерть, отримали порятунок. Люди, про яких Ви згадуєте, в тому числі новомученики і сповідники Церкви Руської, не стали б мучениками, а хтось із них, може бути, і не удостоївся б порятунку, якби не пройшов через горнило випробувань, якби в цих випробуваннях не виявив твердість, якби через мученицьку смерть він не удостоївся не тільки порятунку, а й вінця святости.

По-друге, я хотів би сказати, що Бог діє вибірково. Ми ніколи не знаємо, чому одних людей Бог рятує від раптової смерті, а інших не рятує, чому одні люди гинуть на війні, а інші виживають. Одне могу Вам сказати, що у Бога для кожної людини є свій шлях. Бог піклується про кожну людину і

робить все для того, щоб її душа не загинула. Для цього Він не тільки дав Свої заповіді, яким закликає нас слідувати, а й Сам втілювався і став людиною, щоб на Себе взяти провину за гріхи людей, щоб люди могли перекладати на Нього свої провини, щоб Йому могли сповідатися в гріхах і від Нього отримати спокутування, прощення і порятунок.

Питання: Дорогий Владико, скажіть, будь ласка, як Церква ставиться до танців у професійній діяльності та до танців, які мають місце на весіллях, в ресторанах і клубах. Дехто каже: навіщо тоді музика, якщо танцювати не можна? Як Ви вважаєте, вони мають рацію?

Митрополит Іларіон: Я думаю, що вони не праві, оскільки Церква не забороняє танці як такі. Ми знаємо з Святого Письма, що в Старому Завіті танці були однією з частин богослужбового культу: цар Давид, якого ми прославляємо як пророка і псалмиста, танцював перед Господнім ковчегом, таким чином він висловлював свої релігійні почуття.

Звичайно, коли люди танцюють на весіллях, вони виражають не релігійні почуття, але це не означає, що ці танці повинні бути заборонені. Тим більше, якщо говорити про професійні танці, наприклад, про балет. Церква не виступає за те, щоб балет був заборонений. Навпаки, серед православних віруючих дуже багато людей, які танцюють. Я особисто знайомий з нашою дуже відомою російською балериною, яка є глибоко віруючою людиною і яка в програмі «Особливі Церкви» (цю програму ми ведемо на телеканалі «Спас») розповідала, як її професійна діяльність підживлюється релігійною духовним життям. Тому немає нічого несумісного з духовним життям в професії танцюриста або балерини.

Питання: Владико, вирішила розповісти Вам про один сумний випадок, який дуже сильно змінив моє ставлення до Церкви. Коли у мене помер тато (вже велике горе), а священник за відспівування взяв п'ять тисяч. Для моєї сім'ї - це великі гроші, так як я одна без чоловіка виховую двох дітей. Я живу в невеликому місті і зарплата у мене не московська. А Ви в своїх програмах говорили, що відспівування безкоштовне і немає ніяких цін на обряди. Чи не соромно священникам наживатися на чужому горі?

Митрополит Іларіон: Тут є ще одне питання: «Скільки заробляють священники?» Я об'єднаю відповіді на обидва питання.

Як говорив ще апостол Павло, священнослужителі від святині годуються (1 Кор. 9.13), тобто від віктаря. Це означає, що священники заробляють на життя для себе і своєї сім'ї власною працею, тобто праця священника не може бути безкоштовною. Священники отримують, як правило, зарплати від парафій. Наприклад, в Москві священник може отримувати від парафії 30 або 40 тисяч рублів,десь, може бути, більше. У селах, звичайно, священник отримує набагато менше. Є такі парафії, де священник взагалі не отримує зарплату, а живе на те, що він заробить, тобто отримує гроші від здійснення так званих треб: вінчань, хрещень і відспівувань.

Коли я говорю про те, що церковні таїнства і обряди повинні відбуватися безкоштовно, то говорю не про те, що священнику взагалі не треба платити. Я кажу, по-перше, про те, що священник не повинен вимагати гроші у людей, він не повинен ставити якісь умови, тобто, наприклад, якби Ви сказали священникові: я не маю таких грошей, а він відмовився б відспівувати Вашого батька, тоді, з моєї точки зору, священник зробив би злочин. Якщо у Вас не було такої розмови зі священником, а просто Ви або хтось від Вашого імені запитав, скільки коштує і Вам призначили таку ціну, то це вже інша справа. Тобто священник не повинен призначати ціну за таїнство або обряд і вимагати, щоб ця сума була сплачена. Це перше.

Друге - це те, що в храмах не повинно бути цінників, на яких було б написано, що скільки коштує. Якщо мова йде про церковну книжку, свічку або про якийсь предмет церковного начиння, наприклад, про хрестик, то тоді, звичайно, ці предмети продаються за гроші. Але якщо мова йде про таїнство або обряд, то їх здійснення не повинно бути обумовлено преїскурантом, при цьому священник може вам назвати якусь рекомендовану суму. Це не сума, яку ви зобов'язані заплатити або яку він з вас неодмінно хоче отримати, але сума, яку ви можете заплатити, якщо хочете. Крім того, ви повинні ще враховувати ту обставину, що при здійсненні багатьох церковних таїнств і обрядів присутній хор, і співочим теж потрібно платити за їхню працю. Як правило, якщо священник позначає ту чи іншу суму, то він враховує всіх учасників цієї події.

Я хотів би завершити цю передачу словами з Євангелія від Луки: «Тож милостиню подавайте з унутрішнього, і ось все буде вам чисте» (Лк. 11.41).

Я бажаю вам всього доброго і нехай береже вас всіх Господь.

Джерело: <https://mospat.ru/ua/news/87405/>